

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра економічної теорії

С И Л А Б У С
навчальної дисципліни
«ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність – 051 «Економіка»
Освітня програма / спеціалізація – «Бізнес-економіка»
Статус дисципліни – обов'язкова

Викладач – Гриценко Олена Аврамівна,
д.е.н., професорка кафедри економічної теорії
12 червня 2020 р.

Харків – 2020

Силабус навчальної дисципліни «Економічна політика» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» фінансово-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 9 с.

Розробник

Гриценко Олена Аврамівна – професорка кафедри економічної теорії,
докторка економічних наук, професорка

Гарант освітньої програми

Шевченко Людмила Степанівна – завідувачка кафедри економічної теорії,
докторка економічних наук, професорка

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії
(протокол № 10 від 12 червня 2020 р.)

Завідувачка кафедри Л. С. Шевченко

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Економічна політика
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова, належить до циклу навчальних дисциплін загальної фахової підготовки.
Викладач	Гриценко Олена Аврамівна , д.е.н., професорка, професорка кафедри економічної теорії НЮУ імені Ярослава Мудрого
Контактний телефон	+38 057 704 92 58
E-mail	grytsenkohelena@gmail.com econom_theory@ukr.net
Консультації	Понеділок, середа, п'ятниця – 13-00 – 14-00, корпус НЮУ, вул. Динамівська, 4. ауд 502.
Онлайн консультації у Facebook:	Business Economics. Актуальна освіта в НЮУ імені Ярослава Мудрого: https://www.facebook.com/groups/701530796898235/ ; Нові економічні та управлінські спеціальності НЮУ імені Ярослава Мудрого: https://www.facebook.com/groups/196735574432249/ ; Consulting forever: https://www.facebook.com/groups/1429039653865820/ ; Economic Theory and Law: https://www.facebook.com/econtlaw.nlu/

Анотація навчальної дисципліни

Розкриваються теоретичні основи економічної політики, її основні напрями, їх взаємозв'язок і взаємозалежність. Вивчаються цілі та пріоритети стратегії соціально-економічного розвитку України, інституційне проектування процесу реформування економіки. Системно розглядаються зміст і основні методи реалізації різних видів державної політики, через які відбувається формування інституційної, інноваційної, інвестиційної, регіональної, соціальної стратегії розвитку України. Аналізуються сильні і слабкі позиції української економіки у світовому господарстві, наслідки реалізованих заходів економічної політики в коротко- і довгостроковому періоді, потенційні негативні побічні ефекти державного впливу.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – надати багатосторонню картину цілей, методів, результатів економічної політики, її особливостей на різних історичних етапах розвитку України, провести порівняльний аналіз із розвиненими країнами, обґрунтувати доцільність економічних реформ, перспектив реалізації та коректування економічної політики для вирішення актуальних проблем країни та регіонів.

Завдання:

- засвоєння основних понять і принципів економічної політики, об'єктивних закономірностей її виникнення та змін, що впливають на інтереси економічних суб'єктів та їх можливості прийняття рішень на рівні фірми, регіонів та країни в цілому;
- оволодіння теоріями економічної політики, особливостями методології їх дослідження та різними способами їх впливу на поведінку держави;
- усвідомлення впливу держави на забезпечення ефективності регіональних економік та на доцільність прийнятих рішень у конкретних економічних сферах;
- формування здатності до обґрунтування способів вирішення довготермінових (стратегічних) та короткотермінових (тактичних) завдань розвитку економічної системи

відповідно до інтересів країни, регіонів і необхідності їх втілення в економічних програмах;

- орієнтування в напрямках здійснення економічної політики, що спрямовані на формування істотно нової національної економіки, яка ґрунтується на принципах демократизації всіх форм власності, їх реального плюралізму і конкурентності, домінуванні трудової етики, створенні рівних стартових умов для всіх громадян;
- набуття навичок самостійного аналізу сучасного стану економічної політики, критичного її осмислення та використання в суспільній діяльності;
- опанування інструментарію макроекономічного аналізу для оцінки ефективності економічної політики.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Економічна теорія», «Інституціональна економіка», «Історія економіки та економічної думки».

Кореквізити: «Макроекономіка», «Фінансова система».

Постреквізити: «Міжнародна економіка» «Економічне право», «Інноваційне право».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

- визначити історичні та теоретичні умови виникнення економічної політики та її вплив на реальні економічні відносини;
- пояснити поточний стан економіки як країни в цілому, так і окремих її регіонів, визначити ті форми впливу держави на поведінку ринкових суб'єктів, які будуть адекватні проблемам економічного розвитку;
- спрогнозувати потенційні негативні побічні ефекти державного впливу, вигоди і витрати, що пов'язані з виконанням державою економічної політики;
- обґрунтувати визначальні чинники формування ділового клімату в Україні та її окремих регіонів, що впливають на поведінку потенційних інвесторів;
- розробити заходи підтримки підприємницької діяльності та різних видів бізнесу на основі існуючих нормативних документів у сфері економічної політики;
- запропонувати власні способи та напрями лобіювання інтересів спеціальних груп із метою визначення легальних форм і способів впливу на прийняття рішень органами державної влади;
- визначити можливості та переваги виробництва суспільних і мериторних благ, які держава може найкращим чином задовольнити;
- запропонувати напрями імплементації керівних принципів ООН «Підприємницька діяльність в аспекті захисту прав людини» на державному, місцевому та корпоративному рівнях;
- сформулювати теоретичні знання щодо інституційного проектування стратегії економічного розвитку;
- оцінити переваги цифровізації економіки в її різних сферах при створенні концепції та стратегії інноваційного розвитку країни.

Розклад занять з навчальної дисципліни на 2019/2020 н.р. для студентів денної форми навчання

Тиждень	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
1.	1. Предметна галузь вивчення економічної політики.		
2.	2. Економічне обґрунтування існування уряду.		
3.	3. Цілі та інструменти економічної політики.	1. Предметна галузь вивчення економічної політики. <i>Основна література:</i> 3; 5; 6; 7.	
4.	4. Особливості економічної політики в умовах трансформації.	2. Економічне обґрунтування існування уряду. <i>Основна література:</i> 3; 5; 7.	Провали ринку та держави як умова координаційної економічної політики.
5.	5. Економічна політика реалізації стабільного економічного розвитку.	3. Цілі та інструменти економічної політики. <i>Основна література:</i> 1; 3; 5; 7.	
6.	6. Програмування та прогнозування національної економіки.	4. Особливості економічної політики в умовах трансформації. <i>Основна література:</i> 1; 3; 5.	«Інверсійний шлях економічного розвитку: причини та особливості».
7.	7. Економічна політика реалізації принципів концепції «Бізнес та захист людини».	5. Економічна політика реалізації стабільного економічного розвитку. <i>Основна література:</i> 1; 3; 5; 9.	Міжнародні стандарти економічного розвитку.
8.	8. Структурна та інвестиційна політика.	6. Програмування та прогнозування національної економіки. <i>Основна література:</i> 1; 3; 5; 9.	Основні напрями діяльності «Інституту економіки та прогнозування» НАН України.
9.	9. Соціальна політика.	Колоквіум	
10.	10. Грошово-кредитна та бюджетно-податкова політика.	7. Економічна політика реалізації принципів концепції «Бізнес та захист людини». <i>Основна література:</i> 1; 5; 7.	
11.	11. Зовнішньоекономічна та валютна політика	8.1. Структурно-галузева політика.	

	держави.		
12.	12. Політика забезпечення економічної безпеки країни.	8.2. Інвестиційна політика. <i>Основна література:</i> 1; 3; 5; 7.	Особливості регіональної інвестиційної політики.
13.		9.1. Сутність, функції та напрями соціальної політики. <i>Основна література:</i> 1; 3; 5; 7.	
		9.2. Політика в галузі охорони здоров'я та освіти. <i>Основна література:</i> 1; 3; 5; 7.	
14.		10.1. Монетарна політика. <i>Основна література:</i> 1; 3; 5; 7.	Економічне обґрунтування медичної реформи.
		10.2. Бюджетно-податкова політика. <i>Основна література:</i> 1; 3; 5; 7.	
15.		11.1. Сутність, зміст та форми зовнішньоекономічної політики.	Роль МВФ у системі зовнішньоекономічної політики.
		11.2. Зміст та інструменти валютної політики. <i>Основна література:</i> 1; 3; 5; 6; 7.	
16.		12.1. Поняття економічної безпеки.	
		12.2. Основні напрями економічної безпеки. <i>Основна література:</i> 3; 5; 6; 7.	
17.		Колоквіум	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання наукової, навчальної літератури, періодичних видань, матеріалів статистичних та експертно-аналітичних центрів;
- ознайомлення з проектами платформ політичних партій, Національними доповідями, урядовими програмами, сучасними законодавчими актами;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквіумів та заліку.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у: «Планах

практичних занять і завданнях для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Економічна політика» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» / уклад. О. А. Гриценко. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020.

Інформаційне забезпечення курсу

Основна література

1. Алимов О. М., Даниленко А. І., Трегобчук В. М. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення: моногр. Київ: Об'єднаний ін-т економіки НАН України, 2005. 540 с.
2. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування: моногр. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2009. 312 с.
3. Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка. Феноменологія взаємодії та розвитку. Київ: Ін-т екон. та прогнозів, 2009. 864 с.
4. Гриценко О. А. Цифрова економіка: сучасні виклики для економістів та правознавців. *Економічна теорія та право*. 2018. № 1 (32). С. 77-91.
5. Гриценко А. А. Архітектоніка економічної безпеки: моногр. Київ: 2017. 224 с.
6. Иерерхия и сети в институциональной архитектонике экономических систем: моногр. Киев: Ин-т екон. и прогнозирования, 2013. 580 с.
7. Співачук В. Л. Економічна теорія та економічна політика: алгоритм комунікації. *Наука й економіка*. 2016. Вип. 1. С. 107-111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nie_2016_1_20. (дата звернення 20.05.2020).
8. Стігліц Дж. Е. Економіка державного сектора: моногр.; пер. з англ. Київ: Основа, 1998. 854 с.
9. Чинники і тренди економічного зростання в Україні: кол. моногр. / за ред. д-ра екон. наук М. І. Скрипниченко. Київ: ДУ Ін-т екон. та прогнозів. НАН України», 2018. 386 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/302.pdf> (дата звернення 20.05.2020).
10. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування: моногр. / за ред. Л. С. Шевченко; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2009. 312 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12371/1/Shevchenko_2009.pdf (дата звернення 20.05.2020 р.).

Додаткова література

- Ватаманюк М. М. Сучасні підходи до вирішення проблеми негативних екстерналій: теорія і практика. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.2. С. 109-114. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nyntu_2015_25.2_20 (дата звернення 20.05.2020).
- Гриценко О. А. Верховенство права в контексті економічної теорії. *Економічна теорія та право*. 2015. № 3. С. 77-88. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/верховенство-права-в-контексті-еконо/>. (дата звернення 20.05.2020 р.).
- Норт Дуглас. Насильство та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії. Київ: Наш формат, 2017. 352 с.
- Камінська Т. М., Костюченко О. Є. Правові засади розвитку договірної економіки в охороні здоров'я України. *Економічна теорія та право*. 2016. № 4. С. 57-66. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/правові-засади-розвитку-договірної-е/> (дата звернення 20.05.2020).
- Нечипорук Л. В. Теоретичні аспекти формування мережевої економіки. *Економічна теорія та право*. 2015. № 1 (20). С. 76-84. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/теоретичні-аспекти-формування-мереж/> (дата звернення 20.05.2020).

20.05.2020).

Тарасевич В. М. Про державно-капіталістичну обумовленість інноваційного розвитку національної економіки. *Економіка України*. 2017. № 11. С.16-32.

Овсієнко О. В. Правова економіка: зміст та засади функціонування. *Економічна теорія та право*. 2015. № 2. С. 100-109. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/%E2%84%96-2-100-109.pdf> (дата звернення 20.05.2020).

Співачук В. Л. Економічна теорія та економічна політика: алгоритм комунікації. *Наука й економіка*. 2016. Вип. 1. С. 107-111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nie_2016_1_20 (дата звернення 20.05.2020).

Федулова Л. І. Інноваційна економіка: підруч. Київ: Либідь, 2006. 480 с.

Шваб К. Четверта промислова революція. Формуючи четверту промислову революцію. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2019. 416 с.

Шевченко Л. С. Інноваційні моделі соціально-економічного розвитку: Україна на тлі світових процесів. *Економічна теорія та право*. 2015. № 2. С. 9-20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_etp_2015_2_3 (дата звернення 20.05.2020).

Шевченко Л. С. Соціальний контекст ведення бізнесу у XXI столітті: роздуми після дискусії на III Харківському міжнародному юридичному форумі, 24-28 вересня 2019 р. *Економічна теорія та право*. 2019. № 3 (38). С. 79-94. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2019-38-3-79> (дата звернення 20.05.2020).

Безпека людського розвитку: економіко-теоретичний аналіз: моногр. / за ред. Л. С. Шевченко; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2010. 448 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12372/1/Shevchenko_2010.pdf (дата звернення 20.05.2020).

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань та розробленні завдань, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення економічної політики. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам *рекомендується*: брати участь у *Facebook* лекторіумі та *Facebook* тренінгах, наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять прошу використовувати мобільні телефони тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. Можна приносити із собою питну воду. В разі нагальної потреби можна виходити з аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Економічна політика» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або

задач, захист кейсу, підготовка і захист реферату за ініціативи студента, контрольна робота. За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 10 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на колоквіумах. Проводяться два колоквіуми. Максимальна оцінка з кожного колоквіуму становить 30 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів з дисципліни є залік, що виставляється на основі результатів поточного контролю та виконання завдань самостійної роботи. Мінімальна кількість балів, за якої студент отримує залік, становить 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Поточний контроль					Самостійна робота студентів	Разом
Практичні заняття			Колоквіуми			
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Колоквіум № 1	Колоквіум № 2		
max 10	max 10	max 10	max 30	max 30	max 10	max 100

Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	Зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	Зараховано	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	Зараховано	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	Не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34